

Det Kongelige Helsedepartement
Folkehelseavdelingen
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

HØRING AV NY MATLOV; UTTALELSE FRA FISKERIDIREKTORATET

Det vises til høringsnotat pr. 14.02.2003 fra Helsedepartementet gjeldende ny matlov. Fiskeridirektoratet har følgende merknader:

1. Kommentarer til den generelle oppbyggingen av loven

Fiskeridirektoratet anser det foreliggende lovutkastet som et godt resultat av arbeidet med å tilrettelegge for en modernisering av lovgivningen som skal ligge til grunn for det nye mattilsynet. Det anses positivt at det opprinnelige mandatet med utarbeidelse av en felles matlov ble utvidet fra å omfatte de opprinnelige fem basislovene på matområdet til å omfatte de 13 lovene som nå er samordnet til et utkast til en felles, ny matlov.

Fiskeridirektoratet anser det tjenlig at en ved en samordning av et så vidt lovområde har valgt en lovmodell som i hovedsak framstår som en fullmaktslov. Vi har i punkt 2 nedenfor (jf. §§ 18 og 21) pekt på bestemmelser som etter Fiskeridirektoratets mening kunne vært noe forenklet i forhold til lovutkastet, selv om utkastets utforming ikke bryter fullmaktslovmodellen.

Fiskeridirektoratet anser videre at det ved en oppbygging av en lovtekst som skal dekke de nåværende 13 lovenes virkeområde vil kunne foreligge flere alternative måter å bygge opp en slik lov på. Den valgte disposisjonen anses imidlertid logisk og oversiktlig og det er vår vurdering at framtidige brukere av lovteksten relativt lett vil kunne finne relevante bestemmelser ut fra lovens oppbygging/disposisjon. Lovens generelle oppbygging anses følgelig å ha tilfredsstillende brukervennlighet i forhold til det komplekse saksfeltet loven skal dekke. Vi vil imidlertid bemerke at kapittel IV omhandler konsekvenser av pålegg etc. som tilsynsmyndigheten gis hjemmel til å gi i kap V, jf. for eksempel § 28 som gir hjemmel for at tilsynsmyndigheten kan gi pålegg om avlivning av dyr. Bestemmelser som gir tilsynsmyndigheten hjemmel for å handle, fatte vedtak etc. bør komme før bestemmelser om konsekvenser av bruk av disse hjemmelsbestemmelsene. Dette tilsier at bestemmelsene i kap IV bør komme etter bestemmelsene i kap V.

I høringsnotatet er det gitt fyldige beskrivelser av de avveininger som er foretatt med hensyn på at lovutkastet ikke bare skal være en integrasjon av 13 eksisterende lover, men også framstå som en sikker implementering av sentrale elementer i EUs Food Law. Når ambisjonsnivået i tillegg har vært at lovteksten skal være dekkende for

framtidige forordninger innenfor EUs reguleringer av dette området, er det Fiskeridirektoratets syn at utkastet har fått en formålstjenlig utforming i forhold til disse kravene. Det skal særlig uttrykkes anerkjennelse for den lovtekniske løsning som er tilrettelagt (§40) for å sikre juridisk god implementeringspraksis i forhold til EØS-avtalen, mens man samtidig oppnår en lovtekst som i framstilling, språk og oppbygging framstår som brukervennlig.

Ved å gi enkelte paragrafer (for eksempel §§18 og 21) en mindre direkte gjengivelse av tilsvarende tekstdeler i Food Law, ville man generelt kunne oppnå større robusthet for lovtekstnivået ved eventuelle framtidige endringer i EØS-retten.

For Fiskeridirektoratet er det også viktig å framheve at vi for en ny matlov gjerne ville sett at lovteksten var utformet slik at den legger til rette for en internasjonal varehandel – ut over de rammene som EØS-retten representerer. For norsk fiskeeksport i et verdensmarked ville vi gjerne sett en lovteknisk ramme som legger til rette for dette og ikke i så dominerende grad understreker avhengigheten (bare) av EØS-retten.

2. Kommentarer til de enkelte paragrafene

§ 1 Formål

Når det gjelder hva som ligger i begrepet ”markedshensyn” i § 1 kan det i henhold til det som står på side 66 flg. i høringsnotatet, synes som en tenker hovedsakelig på kvalitetshensyn og da først og fremst kvalitetskrav som importører i andre land setter. En annen, vanlig forståelse av begrepet markedshensyn vil være forhold som er begrunnet i hensyn som ivaretar forholdet mellom tilbud og etterspørsel i markedet. Det er f.eks. med hjemmel i oppdretsloven gitt en førkvoteforskrift som begrenser produksjonen av laks og ørret i Norge. Dette bidrar igjen til at tilbudet i markedet ikke blir så stort at prisene på laks- og ørret raser. Denne forskriften er således begrunnet i rene markedshensyn. Det bør presiseres tydelig i forarbeidene at begrepet markedshensyn ikke henspiller på forholdet mellom tilbud og etterspørsel i markedet.

Miljøvernmyndighetene har det overordnede ansvar for å ivareta hensynet til miljø i forvaltningen. I henhold til oppdretsloven og havbeite-loven kan imidlertid fiskerimyndighetene stille miljøkrav i forbindelse med drift, samt at miljøhensynet er et sentralt vurderingsmoment ved tildelingen av konsesjoner. Vårt spørsmål er om det er ønskelig at også Mattilsynet gis myndighet til å ivareta miljøhensynet i forbindelse med havbruksvirksomhet. Det er viktig at man ikke skaper et regelverk som virker overlappende og forvirrende for både forvaltning og næring.

§ 2 Materielt virkeområde

At loven skal omfatte ”ethvert forhold og enhver aktivitet vedrørende plante- og dyrehelse,...”, jf. andre ledd, er en vid formulering. Formålet etter fiskeesykdomsloven er f.eks. begrenset til å gjelde ”smittsom sykdom”, jf. fiskeesykdomsloven § 1. Det materielle virkeområde i matloven blir heller ikke innskrenket av formålsparagrafen som angir at loven helt generelt skal fremme ”god plante- og dyrehelse”.

Vi ser behovet for at matloven også skal regulere smittsom sykdom hos planter eller dyr som ikke er matproduserende. Det bør framgå tydeligere av forarbeidene hvorfor det er ansett nødvendig at virkeområdet ikke skal være begrenset til smittsom sykdom hos dyr/planter.

Vi antar at et vidt virkeområde sammenholdt med vid formålsparagraf, kan reise vanskelige tolkningsproblemer, bl a i forhold til grensdragningen mot andre lover og andre myndigheter.

§ 5 Definisjoner

Nr. 1: Vi antar at bakgrunnen for at tyggegummi er uttrykkelig nevnt i definisjonen i forslaget nr 1, er at den ikke kommer inn under definisjonen ”konsum”. Når man velger å ta inn et konkret produkt i en definisjon, bør man imidlertid være sikker på at det ikke er andre produkt som kan falle utenfor definisjonen av ”konsum”. Det bør derfor undersøkes om det lovteknisk lar seg gjøre å omtale tyggegummi i forarbeidene, og si noe om at for denne type produktet taler formålet med loven for en utvidende fortolkning av begrepet ”konsum”.

Ordet ”herunder bør strykes da det er unødvendig. Dersom tyggegummi skal stå i teksten må dette ikke oppføres som en underkategori av drikkevarer.

Nr 3: Bør endres for å gjøre det enda mer presist at kjønnsprodukter, hvile- og forplantningsstadier av alle dyr er inkludert (ikke bare kjønnsprodukter, hvile- og forplantningsstadier av virvelløse dyr).

Nr 13: Kan ”innhøsting” i første punktum strykes i og med at innhøsting også er nevnt i annet punktum, eller er det to ulike typer innhøsting som søkes ivaretatt?

§ 7 Forebygging av fare, varslings og iverksetting av tiltak

Konsekvent ordbruk; ”Mattilsynet” eller ”tilsynsmyndigheten”. Dette gjelder i mange paragrafer. Det anbefales at man konsekvent bruker ”tilsynsmyndigheten”.

§ 9 Opplysnings- og rapporteringsplikter

Vi oppfatter bestemmelsen som en nødvendig og positiv presisering i forhold til gjeldende rett. Etter vår oppfatning må imidlertid de foreslåtte opplysnings- og rapporteringspliktene i første ledd begrenses noe. I henhold til alminnelig lovtolkning virker formålet med loven som en skranke for hva tilsynsmyndighetene kan spørre om. Lovutkastet § 1 er imidlertid så vidt formulert at dens begrensende virkning ikke er særlig stor. Vi ønsker derfor at det inntas noe i paragrafen om at opplysningene må være nødvendig for at tilsynsmyndighetene skal kunne utføre sine gjøremål etter loven. Dette gir en viktig signaleffekt både til forvaltningen og de som blir pålagt byrden, ved at det kun er nødvendige opplysninger for håndhevelse av loven som etterspørres.

Videre er vi opptatt av at Mattilsynet i sin omfattende informasjonsheving og kontroll av virksomheter må tenke samordning med andre statlige etater. Dette vil bidra til en forenkling for næringslivet og forvaltningen totalt.

§ 11 Merking, presentasjon og reklame

Fiskeridirektoratet har notert seg at departementet ønsker å videreføre merkekravene i eksisterende lovgivning. Dette oppfatter vi dit hen at havbruksprodusenter ved innføringen av den nye matloven og tilhørende forskrifter ikke blir pålagt mer omfattende regulering på dette feltet enn pr i dag.

§ 12 Sporbarhet

Denne bestemmelsen vurderer vi som et positivt tiltak for å bedre matvaretryggheten for forbrukeren.

Gjennom første ledd i denne bestemmelsen blir havbruksvirksomheter pålagt en ny plikt til å ha ”systemer” som sikrer sporbarhet. Vi oppfatter regelen dit hen at en

oppdretter av oppdrettslaks må f eks ha ”systemer som identifiserer og dokumenterer” hvilke fôrprodusenter virksomheten har mottatt fôr fra, hvilke settefiskprodusenter han har mottatt settefisk fra og hvilke matfiskprodusenter han har mottatt småfisk fra. Videre må oppdretteren ha ”systemer som identifiserer og dokumenterer” hvilke slakterier virksomheten leverer til. Vi savner i høringsnotatet en nærmere redegjørelse av hva som ligger i kravet til ”systemer”. Selv om det i andre ledd fremgår at det kan gis nærmere forskrifter, er plikten i første ledd en selvstendig plikt som gjelder uavhengig av om det blir gitt forskrifter eller ikke.

§ 13 Opplæring og kompetanse

Den materielle bestemmelsen i første ledd er vesentlig mer omfattende enn fiskekvalitetsloven, idet sistnevnte lov bare oppstiller kompetansekrav i forhold til fisketilvirkingsanlegg. I og med at matloven har et fjord til bord- perspektiv vil forslaget gjelde også for virksomheter som driver oppdrett og havbeite. Etter vår oppfatning er det uklart hva som ligger i begrepet ”nødvendig” kompetanse for denne type virksomheter, og dette bør det derfor sies noe nærmere om i forarbeidene.

I tillegg er kravet til kompetanse strengere formulert i lovforslaget idet det gjelder ”enhver”. Som nevnt i høringsnotatet gjelder kompetansekravet i fiskekvalitetsloven kun for den ”tekniske leiaren” av fisketilvirkingsanlegget, og ikke hele arbeidsstokken. Det samme gjelder våre forskrifter etter oppdrettsloven hvor kompetansekravene vanligvis blir oppstilt i forhold til eier og driftsansvarlig. Etter vår oppfatning kan kravene til kompetanse bli for omfattende hvis ”enhver” som utfører arbeid på et oppdrettsanlegg må ha ”nødvendig” kompetanse etter matlovens bestemmelser, men dette avhenger igjen av hva som ligger i begrepet ”nødvendig” og om det er et relativt begrep alt etter hvem i arbeidsstokken det gjelder for.

Oppdretts- og havbeiteloven og forskrifter hjemlet i disse lovene, oppstiller ulike kompetansekrav for forskjellig type virksomhet. Problemstillingen sett fra næringens synsvinkel blir da om dette forslaget i matloven innebærer ytterligere kompetansekrav og hva disse ytterligere kompetansekravene i så fall går ut på.

Det bør vurderes om kompetansekravene i matloven og eventuelle forskrifter, skal samordnes med kompetansekravene i oppdretts- og havbeiteloven.

§ 14 Etablering, utforming og drift

Vedrørende forslaget første ledd legger vi til grunn at kravet til ”hygienisk forsvarlig”, er relativt alt etter hvilken type virksomhet det er tale om. Kravene til f eks ansattes håndhygiene blir langt strengere i forbindelse med slakting og videreforedling, enn ved fremforingen av fisk som befinner seg i en merd i sjøen.

Etter vår oppfatning har videre § 14 en noe uheldig oppbygging. Plikten i første ledd er begrenset til ”hygienisk forsvarlig”, mens forskrifthjemmelen i andre ledd er langt mer omfattende og tar for seg andre ting enn hygiene. Dette kan virke forvirrende og villedende

Når det gjelder forslaget § 14, 2. ledd bokstav a), konstaterer vi at det særskilte godkjenningskravet i fiskesykdomsloven § 7 for akvakulturanlegg i tildelingsfasen forutsettes videreført i ny forskrift. Videre har vi registrert at rettstilstanden ikke er tenkt endret. Vi er derfor svært opptatt av at forskriften trer i kraft fra det tidspunkt fiskesykdomsloven opphører for å forhindre en utilsiktet endring av rettstilstanden. Videre må det sørges for at samtlige regionkontor i Mattilsynet umiddelbart har nødvendig kompetanse og ressurser til å fatte disse godkjenningsvedtakene like raskt som fylkesveterinæren.

Deretter oppfatter vi det slik at noen av de øvrige alternativene i andre ledd kan være aktuelle hjemler for Mattilsynet sin regulering av driftsfasen av akvakulturvirksomheter. Vi forstår det slik at Mattilsynet i forhold til akvakulturvirksomheter har myndighet til å gi forskriftsbestemmelser som ivaretar hensynet til folke- og dyrehelse, sammenholdt med det som står i høringsnotatet side 45 flg.. Videre forstår vi det slik at vi skal fortsette å ha sykdoms- og driftsforskrifter som både er hjemlet i oppdrettsloven og matloven (samt likt for den foreslåtte forskriften hjemlet i havbeiteloven), og hvor det fremgår av forskriftene hvilke bestemmelser som inngår i Mattilsynets ansvarsområde og hvilke som er fiskerimyndighetene sitt ansvarsområde. Denne ordningen bidrar til at akvakulturvirksomhetene har færre forskrifter å forholde seg til, og innebærer således en forenkling for næringen. Det er derfor av stor betydning at ordningen blir opprettholdt når den nye matloven trer i kraft.

For å forhindre en utilsiktet endring av rettstilstanden er det viktig at hjemmelshenvisningen til matloven blir innarbeidet i samtlige driftsforskrifter, samt er i kraft fra det tidspunkt fiskeesykdomsloven blir opphevet, jf. forvaltningsloven § 38 første ledd bokstav a).

Det bør vurderes om det er nødvendig å føye til ”og lignende produkter” (evt. et annet ord) slik at produkter som er kombinerte rengjørings- og desinfeksjonsmidler omfattes. Dette ble av fagfolk vurdert å være nødvendig i utformingen av den nye forskriften om godkjenning av desinfeksjonsmidler, rengjøringsmidler og lignende produkter til bruk i næringsmiddelvirksomhet m.v.. (Denne forskriften med forklarende høringsbrev er nå på høring.)

§16 Begrensning av produksjon, omsetning og bruk mv.

På bakgrunn av Fiskeridirektoratets tidligere arbeid med lovteksten har vi forstått at første ledd i denne paragrafen skal gi hjemmel for fangstforbud og høstingsforbud i hav- eller fjordområder hvor dette anses nødvendig for å unngå fangst som kan medføre en helsefare for forbrukeren. Lovutkastets formulering er blitt svært generell og det kan være vanskelig å lese denne hjemmelsadgangen inn i første ledds nåværende utforming. Fiskeridirektoratet foreslår derfor at første ledd gis et tillegg:

”Kongen kan i forskrifter fastsette fangstforbud og høstingsforbud, bruksbetingelser og...”

Høringsnotatet tilkjenner at slikt fangstforbud kan gis på bakgrunn av en vurdering av folkehelseaspektet. Fiskeridirektoratet vil framheve at det må vurderes om hjemmelen skal ha denne begrensningen. Denne spørsmålsstillingen var aktuell ved Kursk-havariet hvor det ikke dreide seg om utslipp som ville medføre reaksjoner i forhold til folkehelseaspektet, men hvor fangstbegrensninger ble vurdert ut fra et kvalitets-/markedsaspekt.

En eventuell utvidelse av hjemmelen kan bare skje etter en nærmere vurdering av nasjonale og internasjonale konsekvenser i forhold til utøvelsen av fisket innenfor Saltvannsfiskeovens rammer.

§ 17 Import og eksport mv.

Her vil vi kort peke på bestemmelsen i oppdrettsloven § 20 om import av levende marine organismer for oppdrett eller utsetting. Etter denne bestemmelsen skal det foretas en vurdering av økologisk risiko. Praksis i dag er at Statens dyrehelsetilsyn sender denne typer importsøknader over til Fiskeridirektoratet for at direktoratet skal fatte vedtak etter § 20. Da ikke noe annet er sagt i høringsnotatet legger vi til grunn at matloven ikke innebærer noen endring i rettstilstanden på dette området.

§18 Innsatsvaretrygghet

Bør vurderes forkortet, jf. merknad under pkt.1.

§ 20 Dyrehelse

I forhold til lovforslagets § 20 andre ledd kan det synes som det har skjedd en innskrenkning i forhold til gjeldende rett. Det heter i forslaget at omsetningsforbudet m.m. gjelder for levende dyr der *”det foreligger grunn til mistanke om at de er angrepet av smittsom dyresykdom med stort spredningspotensiale eller som kan gi vesentlige samfunnsmessige konsekvenser”*. I nåværende fiskeesykdomslov § 22 er det ikke krav om at den smittsomme dyresykdommen har et stort spredningspotensiale eller kan gi vesentlige samfunnsmessige konsekvenser. Vårt spørsmål er om forslaget innskrenkning er bevisst og i så fall hvorfor man ønsker å foreta en slik innskrenkning. Vi ser i høringsnotatet på side 90, nest siste avsnitt, at det står noe om harmonisering etter EØS-avtalen, men vi er usikker på om denne kommentaren gjelder i forhold til fiskeesykdomsloven § 22 idet det sies at det er *”tiltak for bekjempelse av alvorlige smittsomme dyresykdommer”* som er harmonisert. Slik vi oppfatter det gjelder fiskeesykdomsloven § 22 både for alvorlige og ikke alvorlige smittsomme sykdommer.

Når det gjelder høringsnotatet side 91 femte avsnitt antar vi at paragrafhenvvisningen til § 13 er uriktig, og at riktig henvisning skal være lovforslagets § 14.

§21 Næringsmiddeltrygghet

Bør vurderes forkortet, jf. merknad under pkt.1

§ 22 Næringsmidler og dyrevelferd

Etter vår oppfatning er sammenhengen mellom første og andre punktum i lovutkastets § 22 noe dårlig. Dette kan avhjelpes ved at første punktum utvides til å gjelde dyr som også inngår i innsatsvareproduksjonen. Sammenhengen til forskriftshjemmelen i andre punktum, som også gjelder dyr som inngår i produksjonen av innsatsvarer, blir da klarere.

§ 25 Erstatning for tiltak mot dyresykdom

I høringsnotatet fremgår det at erstatningsbestemmelsen er *”viktig for å sikre at mistanke om og tilfeller av alvorlig smittsom sykdommer umiddelbart blir meldt av myndighetene, og ikke forsøkt skjult for å unngå økonomisk ruin som følge av de bekjempelsestiltakene som forventes pålagt”*, se side 126.

Den foreslåtte erstatningsregelen er begrenset til kun å gjelde landlevende produksjonsdyr. Ovennevnte begrunnelse gjelder imidlertid like fullt for akvakulturdyr, og vi har vanskelig å se hvilke prinsipielle argumenter staten har for å forskjellsbehandle bønder og oppdrettere ut over økonomiske og historiske argumenter.

Vi oppfatter lovforslagets § 25 fjerde ledd som en innskrenkning av tredje ledd. Det fremstår imidlertid som noe uklart for oss hvilke tap som ikke vil bli dekket med henvisning til fjerde ledd. Etter vår oppfatning bør det derfor i forarbeidene inntas noe om begrepet *”avledede tap”*, samt gis noen eksempler på denne type tap.

§27 Vedtak begrunnet i føre-var prinsippet

Det henvises til den diskusjon som på høringsmøtet 12.03.03 framkom vedrørende nødvendigheten av å ha denne bestemmelsen i lovform. Fiskeridirektoratet støtter høringsnotatets konklusjoner vedrørende omtalen av risikoanalyse m.v. og at dette elementet er tilfredsstillende ivaretatt gjennom sin grundige omtale i forarbeidene. Fiskeridirektoratet vil framheve at den samme forenkling kunne vært gjort gjeldende også for kravene vedrørende føre-var prinsippet slik at dette elementet ikke framstår i selve lovteksten.

§28 Omsetningsforbud, tilbaketrekking...

Det henvises til den diskusjon som på høringsmøtet 12.03.03 framkom vedrørende manglende samsvar mellom første ledd og andre ledd i denne paragrafen. Fiskeridirektoratet vil foreslå at man endrer andre ledd slik at de virkemidler som skisseres ikke er begrenset til tilfeller hvor helseskade eller miljøskade er bakenforliggende. Det er Fiskeridirektoratets syn at en manglende endring av andre ledd vil medføre en vesentlig svekking av tilsynets virkemiddelapparat i forhold til hva som er tilgjengelig i dag – og hva som har vist seg å være svært tjenlige virkemidler i det daglige tilsynet.

§ 33 Informasjon til allmennheten

Vi setter spørsmålstegn ved at forslagetets første ledd legger opp til en ubetinget informasjonsplikt uansett nivå av fare.

Videre legger vi til grunn at Mattilsynet ved sitt valg av hvordan informasjonen skal gis, foretar en avveining mellom forbrukernes behov for detaljert informasjon mot hensynet til de involverte parter, samt sørge for at sistnevnte gruppe får det rettsvern de har krav på.

§34 Virksomhetskarantene

Det henvises til den diskusjon som på høringsmøtet 12.03.03 framkom vedrørende egnetheten eller nødvendigheten av prinsippet med virksomhetskarantene.

Fiskeridirektoratet slutter seg til disse betraktningene og vil be Helsedepartementet vurdere på nytt om det anses nødvendig å innføre dette virkemidlet.

§35 Straff

Det kan være grunn til å vurdere grundigere hvorvidt det er riktig å gi Mattilsynet myndighet til å utstede forenklende forelegg. Dette fordi dette er en straffesanksjonen, og således en helt annen type sanksjon enn noen av de etatene som skal inn i Mattilsynet, har hatt myndighet til tidligere. At et forvaltningsorgan gis myndighet til å gi forenklende forelegg reiser en rekke prinsipielle spørsmål som ikke er behandlet i høringsnotatet. Hva blir forholdet til straffeprosessloven og EMK art 6 (menneskerettsloven)? Hva skjer hvis det forenklende forelegget ikke blir vedtatt? Hva med dobbelstraffproblematikk, jf. EMK protokoll nr 7 art 4?

Det er Fiskeridirektoratets syn at loven gir godt tilpassede reaksjonsmidler for å sikre lovens måloppnåelse uten at en går inn på bruk av dette virkemidlet.

§ 42 Ikrafttredelse, virkning for andre lover/forskrifter

Foreslått endring i oppdretsloven § 5 første ledd nr 3:

Når det gjelder oppdretsloven er vi usikker på om den beste løsningen er å ta hensynet til folkehelsen inn i eksisterende § 5 første ledd nr 3. Vi viser til at folkehelsehensynet synes å være i en litt annen kategori enn de hensynene som allerede står i nr 3. Sistnevnte hensyn er typiske hensyn som kommer opp i forbindelse med arealkonflikter og konkurrerende bruk av området. Språklig sett fremstår det heller ikke helt bra at anlegget har ”en klart uheldig plassering i forhold til”...”hensynet til folkehelse”.

Etter vår oppfatning har hensynet til folkehelse flest likhetstrekk med hensynet til dyrehelse som er nevnt i nr 1. Vårt forslag er derfor at det lages et nytt nummer i oppdretsloven § 5 første ledd hvor folkehelsehensynet inntas alene og hvor det språklig formuleres slik: ”vil volde fare for folkehelsen”.

Vi antar at lovgiver har vurdert forholdet til oppdretsloven § 1 og funnet at folkehelsehensynet kommer inn under lovens formålparagraf.

Videre savner vi en nærmere redegjørelse i forarbeidene av hvilke forhold som kan tenkes å volde fare for folkehelsen i forbindelse med lokaliseringen av oppdrettsanlegg.

Den foreslåtte endringen i oppdretsloven § 5 innebærer at hensynet til folkehelse skal vurderes før en konsesjon eventuelt gis. Det kan synes som om fiskerimyndighetene er de eneste som skal ivareta dette hensynet, idet hensynet er inntatt i oppdretsloven som forvaltes av fiskerimyndighetene. Det fremgår imidlertid av side 46 i høringsnotatet at endringene innebærer at Mattilsynet i praksis vil få komme med en tilråkning når det gjelder folkehelsehensynet. For at dette skal bli helt klart bør det i forskriftene som skal videreføre godkjenningsordningen etter fiskesykdomsloven, også bli nevnt noe om Mattilsynets tilrådningskompetanse i forbindelse med hensynet til folkehelse. Dette vil bidra til å klargjøre hva som er Mattilsynets rolle i forbindelse med konsesjonssøknader etter oppdretsloven.

Vi antar videre at nevnte tilråkning må likestilles med Fylkesmannens uttalelse om naturvern, friluft-, fiske- og viltinteresser, som er kun en rådgivende uttalelse. Selv om Fylkesmannen fraråder at konsesjon blir gitt fordi ett eller flere av disse hensynene etter hans oppfatning taler for det, kan likevel Fiskeridirektoratet komme til et annet resultat. Fylkesmannen har således ingen vetorett. Vi antar at det samme blir tilfelle for Mattilsynets tilråkning/uttalelse i forhold til folkehelsehensynet.

Mattilsynet skal i tillegg ivareta hensynet til dyrehelse. Mattilsynet skal i forhold til dyrehelsen fatte vedtak etter forskrift gitt i medhold av matloven, se § 14 andre ledd og våre kommentarer i den forbindelse, og i forhold til dette hensynet vil det som tidligere være en ”vetorett”.

Det at Mattilsynet er foreslått som høringsinstans i forbindelse med folkehelsehensynet er i utgangspunktet ingen forenkling av søknadsprosessene for konsesjoner, snarere tvert om. Forenklingstanken er således et klart argument mot den foreslåtte endringen. Hvis forslaget likevel blir vedtatt er vi svært opptatt av at endringen ikke medfører at søknadsbehandlingen tar lengre tid enn før. Vi opplever ofte at en søknad blir liggende i lengre tid hos en eller flere sektormyndighet. Det må derfor lages gode interne rutiner som gjør at Mattilsynets vurderinger av søknaden ikke tar lengre tid enn det gjorde hos Fylkesveterinæren, selv om vurderingene nå blir mer omfattende enn tidligere.

Foreslåtte endringer i oppdretsloven innebærer at det må foretas endringer i diverse tildelingsforskrifter. Dette gjelder forskrift om oppdrett på ferskvannlokalitet av 20. desember 1985, forskrift om oppdrett av skalldyr av 11. juli 1990, forskrift om

flytting og utvidelse av anlegg for oppdrett av matfisk og stamfisk av laks og ørret i sjøvann av 7. november 1985, settefiskforskriften av 20. desember 2000, forskrift om anlegg for oppdrett av matfisk av laks og ørret til forsøks- og undervisningsformål av 20. desember 1985 og marinfiskforskriften av 11. juli 1990.

Foreslått endring i havbeiteloven § 3 andre ledd:

Når det gjelder den plasseringen av folkehelsehensynet i § 3 andre ledd i havbeiteloven har vi ingen merknader til det.

I Ot. prp. nr. 63 om lov om havbeite (1999-2000) står det følgende om forholdet til fiskesykdomsloven: *”Det foreslått forvaltningsregimet samsvarer med det som gjeld for oppdrett i dag, med unntak av at det ikkje blir gitt løyve for etablering av havbeite etter fiskesykdomslova § 7. Veterinærstyresmakta vil delta i handsaming av søknader til etablering. Dei veterinærfaglege vurderingane vil bli tillagt stor vekt. Veterinærstyresmaktene får i vid utstrekning kontrollere og sette krav til dei organismene som skal settast ut. Fiskesykdomslova § 17 vil også endrast på dette punkt, med krav om at utsettinga skal vera godkjend av veterinærstyresmaktene.”*, jf. side 15, 1. spalte.

I tråd med ovennevnte vil dermed Mattilsynet i forhold til konsesjonssøknader om havbeite, ha en tilrådningskompetanse både i forhold til folke- og dyrehelsehensynet. Mattilsynets vedtakskompetanse og dermed vetomulighet foreligger først når det søkes om utsett av organismer, forutsatt at fiskesykdomsloven § 17 andre ledd blir videreført i den nye matloven eller i tilhørende forskrifter.

For øvrig viser vi til våre merknader i forbindelse med den foreslåtte endringen i oppdrettsloven.

3. Andre kommentarer

Høringsbrevet gir på s. 4 en samlet framstilling over de viktigste endringer i forhold til dagens rettstilstand. Fiskeridirektoratet vil understreke at disse endringene anses nødvendige og fornuftige i forhold til den hjemmelsmessige sikringen av aktuelle tiltak for et helkjedebasert tilsyn.

Vi vil bemerke at den delen i høringsnotatet som går på administrative og økonomiske konsekvenser er ytterst knapp. Vi har over påpekt en rekke bestemmelser som innebærer eller kan innebære utvidede plikter/byrder for havbruksnæringen, samt at søknadsprosessen i forbindelse med konsesjoner er foreslått mer omfattende enn den nåværende. Dette er ikke omtalt i kapittelet om konsekvenser.

Peter Gullestad
Fiskeridirektør

Gunnar Tertnes
Underdirektør

Vedlegg: Lovutkast med enkelte, mindre ortografiske endringsforslag som ikke er ytterligere grunnlagt i Direktoratets uttalelse.